

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קיד.

עין משפט גר מצוה

16 ר"ה טו. גיטין ה' : מטות
17 ב"ק י' : סנהדרין ל"ג :
18 ג"ל ו"א. ג"ל דב"פ י"ג.

הגרות הרב"ח

(א) הרשב"ם ד"ה אחריתא וכו' והקשו לו הפ"ד אחר כך מ"ה ה"ג אפריתא לשמעתא קמיה דרב כהנא ולרב יוסף מי ניהא כו' :

מוסף רש"י

אבל בלילה. שאני ראי לון סתנן ואין עושין דין אשילי לתת. שמתחילתו לא נשאו לשב"ס דין ומוחזקין כו' :

אפילו כן שלשה כוסבין ואין עושין דין. למחר אפילו לא כתבו אלף אס כן יבואו אחרים ועידו בפניהם כדאמר בראש השנה (וה) : ראוהו שלשה עין בית דין וישבו מחבריהם אלף היחיד אחד מהשלשה ועידו השנים בפניהן ויאמרו השלשה מקודש ופרכין התם ולוקמו בדוכמיהו וליקדשו ומוקמין כשלאוהו גלילה הלך הן עלמין אינם יכולין לקדש למחר שהרי גלילה עדים היו ולא דיינין ולמחר אין עד הרואה בדבר נעשה דין על פי עדות עלמו אלף אם כן יעד אחד בפניו דהשתא אינו עושה הדין על פי עדות עלמו והלך אחד מה ע"פ עדות אחדת כשמושינין שנים אללו להיות דיינין ושנים הרואין מעדין בפניהם יכול הוא להיות דין אע"פ שראוהו גלילה עמיה שדרי ע"פ עדות אחדת שמעדין לפניו הוא דן את הדין ולא על פי ראית עמנו דאין לנו לפסול דיינין בשביל שראו בדבר כל זמן שלא טעוהו אלף שהאז עמנו לא דין את הדין על פי ראית עמנו דאין עד דאינו יכול להיות דין אלף אם כיוס ראה דכהיהו שעתא מזי לרון את הדין דלא מהא שמיעה גדולה מראיה מה לי אם דיון למחר. והכא נמי מהאי טעמא משום דהוה להו עדים בראית גלילה דלא מצי למומר לא מהא שמיעה גדולה מראיה דהיהו ראיה לא חשיבין לה כעדות שהועד בפניהן אלף היכא דלאו בשעה שטולין לעשות הדין אלף היכא דלאו בשעה שאין יכולין להיות דיינין כגון גלילה היהו ראיה ראיה עדים היהו שראוין בדבר ולא ראיה דיינין היהו והלכך ע"פ ראיתן דהיינו כאלו הם עדים אין יכולין הן עלמין להיות דיינים על פי ראית עמנן דאין עד נעשה דין. ומיהו ב"ד שהעידו לפניהם עדות גלילה עדות גמורה היה יכולין לרון למחר כיוס אלף ראיה דידהו שרואין גלילה לא חשיבין כאלו הועד לפניהם גלילה דיון דלא חזו בהיהו שעתא לדיבר ראיה דידהו אינה כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים גלילה אלף הן עלמין נעשו עדים ושבו לא יהו דיינין בעדות עמנן אלא יעדו אחרים בפניהם והכי הלכתא וכו' הא סוגיא אשכחן ב"ק כ"ב החולק (דף ט) : גבי התוקע לחבירו : ואין עד נעשה דין. המעיד על הדבר ראיה בפניו. ונראה בעיני דגזירת הכתוב היהו דכתיב (דברים יט) ועמדו שני האנשים וגו' בעדים הכתוב מדבר (שמות דף ג) לפני ה' היינו לפני הדיין אשמעוין קרא לזרין להעיד שנים לפני הדיינין אלף העדים אינן חוזרין ויושבין ודינין : ה"ג קנין עד אימתי יכול לחזור. וכ"כ בפירושו רבינו חננאל. וינין מתנת בריא וינין מתנת שכיב מתע במקלת דמית ביה קנין מיירי. וקבעי עד אימתי יכול לחזור בו מקנינו ולנטלו דהא לא גמר ומקני מיד אלף לדעת לקיים לו תנאים שיפרש אחריו כן או אם יצלה לחזור בו מיד שיכול לחזור דקיס להו לרבנן דלדעתא דרבי מקני איניש שיתן לבו אחרי כן וידע אם אפשר לו בקנין זה לעשותו קנין גמור : כל זמן שיושבין. דלדעתא דרבי מקני ליה ע"מ שאם לא יחזור בו בזהו מעמד אלף אם יחזור בו יבטל : כאושו עין. של אוהה מתנה : שלשה שנכנסו בו. במתנת שכיב מתע במקלת ובקנין מיירי דאינו יכול לחזור בו : ליושו דלמא דרבי ביה. ואמאי קאמר רזו עושין דין דמשמע בזהו מעמד אע"פ שעדיין יושבין עושין דין גמור ואמאי הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדין לא היה דין : אמרישם לשמעטא כו'. נמוכחתי בדבר לפניו והקשיתי לו : (א) ולרב יוסף מי ניהא כו'. והכי גרסינן אמרישם לשמעטא קמיה דרב כהנא :

מענינא
כדמוכח בפ"ק דגיטין (דף ה) ובפ"ב דכמונות (דף כא) : (א) ורבי עקיבא דלמך בהחולב (ב"ק דף ט) : (א) כולן עדים הן ואפילו עד הרואה אין נעשה דין היינו דוקא בדניי נפשות כדמוכח בפ"ד ראוהו ב"ד (ר"ה טו). דמפרש טעמא כיון דחזו דקטל תו לא מנא ליה זכותיה ואם תאמר (דבפרק קמא) דמנות (דף י). (א) מפרש טעמא אחריתא דקאמר ר' עקיבא מנין לכהדרין שראו בו שאין ממיתין אותו עד שיעמוד ב"ד שנאמר עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד ב"ד אחר ו"ל דהיהו דרשא דמכות עיקר והיהו דר"ה (דף טו). (א) ולא קאמר אלף דמהיהו טעם לא גמרין שאר דיינים המתם דדוקא בדניי נפשות אין עד הרואה נעשה דין משום והיילו העדה : נ"ח'וש ד"אמא דרבי ביה. קשה לר"י דא"כ כל מתנת שכיב מרע כולה או מלוה מתנת מיתה יחוש דלמא דרבי ביה וכו' הימא הכי נמי וזרין עדים שלא חזו בו עד שמת דהא בסוף פ"ק דב"מ (דף יט) : אמר קמא ובתרא בתרא קני קמא לא קני משמע ואי ליכא בתרא קמא קני

אבל בלילה אפילו שלשה כותבין ואין עושין דין. דהיהו ראיה כמו עדות ואין מקנלן עדות גלילה כדמוכח פרק ראוהו בית דין (ר"ה דף טו) : דקבלת עדות כמתלת דין והיוס דרואו לקבלת עדות יכולין לרון על פי ראית יוס דלא מהא שמיעה גדולה מראיה ולא כמו שפירש הקונטרס דלמך קבלו עדות שהעידו לפניהם גלילה דנין למחר ע"פ אותו עדות ואין לזרין לחזור ולהעיד בפניהם כיוס ומה שפירש הקונטרס דוקא שנכנסו לבקר אלף המזינים להעיד שוב אין יכולין לרון אפילו יעידו אחרים דהוה להו עדים ואין עד נעשה דין והיהו ראיה מפ"ק דמכות (דף ו). דרבי יוסי סבר נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדות כולן בטלה ולרבי נמי כי אמרי ללסקהודי אמינא עדותן בטלה ופסקי רב נחמן דהלכתא כוותיה דרבי וקיימא לן כרב נחמן בדניי והיהו דר"ה דמושינין מחבריהן אלף היחיד איירי שלא הלכו מתחלה ע"מ לראות דא"כ אין שוב היחיד יכול להיות דין והיהו ראיה נמי מתשובת רש"י ז"ל שהיה מדקדק מאלן שאין לרין לומר אחס עדי דאי אמר להו ליהו עלי סהדי אמאי רזו עושין דין הא בדיא שיניהו סהדי ואע"פ שפ"ה שיכול להיות דין כשראו גלילה כיון שיש עדים מעידים בפניו כשמתכוין להעיד גרע טפי ואין להקשות כי פריך בפ' ראוהו ב"ד (ר"ה דף טו) : מושינין מחבריהן לוקמו בדוכמיהו וליקדשו דלא מהא שמיעה גדולה מראיה אמאי לא משני כגון שנתכוונו להעיד דאין יכולים להיות דיינין דהא אי נתכוונו לא היה היחיד נעשה דין ומיהו אין נראה פ"י דטעם דאין עד נעשה דין הוא או משום דהיהו עדות שאי אמה יכול להזימה דכיון שהן עלמין עדים ודיינין לא יקבלו המה על עלמין או משום דבעינן ועמדו שני האנשים אלו העדים לפני ה' אלו דיינין אלף העדים עמנן דין חוזרין ויושבין ודינן ומיהו נעמדו אין לפסול המתכוין להעיד אלף דוקא עד המעיד ומהיהו דמכות שחביו אין ראיה דהתם גזירת הכתוב הוא דמקיש ג' לשנים דאפילו הן מזה אס נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ועוד קשה לר"י פירושו דמדמהו אין עד נעשה דין נמלא אחד מהן קרוב או פסול א"כ לית ליה שלם מהא שמיעה גדולה מראיה והשתא ב"ד פריך ופוד קשה דרבי יוסי למה אדרב יהודה רב יהודה פסיק במכות (דף ו). כרבי יוסי דבראיה בעלמא נעשה עד ואין עד נעשה דין ו"אמאי היכי קאמר רב יהודה רזו עושין דין הלא נעשו עדים אע"פ שלא נתכוונו אלף ודאי אומר ר"י דאין לדמוהו ועוד אומר ר"י דהתם נמי ככוונה לחודה שנתכוונו להעיד בשעת ראיה לא היהו עדותן נעשה אלף כשהעידו א"כ ב"ד דאי לא הימא הכי אין לך גט כשר כשנותנין בפני קרובין או קדושין אס נתכוונו להעיד והא דקאמר ומה יעשו שני אחין שראו בחדא שהרג את הנפש אע"פ שאין עדותן בטלה אלף כשמעדין בפני ב"ד מ"מ פעמים שאין האח זה יודע שכבר העיד אחיו ומעיד ומיהו מעיקרא היהו צני למימר התם דבראיה בעלמא בלא העדאה נפסלין כשנמלא אחד מהם קרוב או פסול מדפרין הרוב יציל נרבע יציל הורג ורובע יציל אלף לפי המסקנא דכתיב למימר ומסיק רבא אמר קרא יקום דבר במקיימי דבר הכתוב מדבר דהיינו עדים שהדבר מתקיים על ידיהן אין נפסלין עד שיעידו בבית דין ויקיימו דבר : וא"י עד נעשה דין. היינו עד המעיד כדפרישית ודוקא בדאורייתא אלף בדברנן נעשה דין מענינא

מענינא
כדמוכח בפ"ק דגיטין (דף ה) ובפ"ב דכמונות (דף כא) : (א) ורבי עקיבא דלמך בהחולב (ב"ק דף ט) : (א) כולן עדים הן ואפילו עד הרואה אין נעשה דין היינו דוקא בדניי נפשות כדמוכח בפ"ד ראוהו ב"ד (ר"ה טו). דמפרש טעמא כיון דחזו דקטל תו לא מנא ליה זכותיה ואם תאמר (דבפרק קמא) דמנות (דף י). (א) מפרש טעמא אחריתא דקאמר ר' עקיבא מנין לכהדרין שראו בו שאין ממיתין אותו עד שיעמוד ב"ד שנאמר עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד ב"ד אחר ו"ל דהיהו דרשא דמכות עיקר והיהו דר"ה (דף טו). (א) ולא קאמר אלף דמהיהו טעם לא גמרין שאר דיינים המתם דדוקא בדניי נפשות אין עד הרואה נעשה דין משום והיילו העדה : נ"ח'וש ד"אמא דרבי ביה. קשה לר"י דא"כ כל מתנת שכיב מרע כולה או מלוה מתנת מיתה יחוש דלמא דרבי ביה וכו' הימא הכי נמי וזרין עדים שלא חזו בו עד שמת דהא בסוף פ"ק דב"מ (דף יט) : אמר קמא ובתרא בתרא קני קמא לא קני משמע ואי ליכא בתרא קמא קני

19 א מ"י פ"ה מט' חל' מטות
20 הלכה ט' סנה' פסין קט
21 טו"ש פ"ה מ"י פ"י : ספ"ה :
22 ב ב מ"י פ"ה מהלכות
מפריה הלכה י' סנה' פסין
23 מן טו"ש פ"ה מ"י פ"ה קט
24 פס"ה י :

רבינו גרשום

כיום אבל בלילה אפי' שלשה כותבין. ראין עדות : ואין עושין דין. ראין דין נוהג בלילה כדבסיסין כשנתרין דניי סמוכות דניי ביום ונוספין אף בלילה אבל אין מתחילין בלילה דכתיב ויהי ביום הנמינו את בניו הא יבעד יום לחללה דין לילה לנפס דין : מאי עבא. כשנכנסו בלילה אין עושין דין. משום דהוה עדים ואין עד נעשה דין : אין ה"ג קאמינא דין נחלוה : אימור קני. שקיי משכיב מרע או אר מרד אר רצה לחזור מאוהו קני עד אימתי יכול לחזור : רבה אמר כל זמן שישבין אע"פ שאין עוסקין באוהו ענין : רב יוסף אמר כל זמן ששטקין באוהו ענין אע"פ שאין יושבין : ואי סלקא דעתך כל זמן שישבין יכול לחזור אם כן אמאי אס רזו עושין דין מיד לאלתר כשצוה ומורדין כל אחד לירושנה וליחוש דלמא דרבי ביה אמוהו שכיב טריע מצוואת עד שחן וישבין (א) ודברי שכיב מרע אין צריכין קנין וחשוב קנין וככותבין ונוספין דמי כל זמן שקנין חוזר יכול הוא נמי לחזור בו אלא האיל דכל זמן דשטקין באוהו ענין לא חזר ביה ואלו לא פצי הדר ב"י הואיל דשליק מהוה ענינא : אלא מאי אית לך לפיכך. לרב יוסף רבעי למתבער דין משום דכבר שליך

16 אילי ז"ל אף שדברי שבת
17 ימי ומתכוין ומסורין דמי
18 מ"מ כל זמן שקנין חוזר וכו'.